

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Josefa Baxy v právní věci žalobce **V. L.**, zastoupeného JUDr. Petrem Práglem, advokátem se sídlem Dlouhá 5, 400 02 Ústí nad Labem, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra** se sídlem Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7, proti rozhodnutí ze dne 18. 2. 2004, č. j. OAM-4944/VL-03-K03-2003, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 26. 9. 2005, č. j. 14 Az 228/2004-26,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 18. 2. 2004 neudělil žalovaný žalobci azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu; zároveň vyslovil, že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 tohoto zákona.

Žalobu proti tomuto rozhodnutí zamítl Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 26. 9. 2005. Stejně jako žalovaný uzavřel, že skutečnosti, které žalobce uváděl ve správním řízení (obavy z kamarádů, kteří žalobci vyhrožovali, pokud se k nim nepřidá při vymáhání dluhů), nesvědčí o pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu.

Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce kasační stížnost, v níž jako kasační důvody uplatnil vady řízení před správním orgánem [§ 103 odst. 1 písm. b) soudního řádu správního] a vady řízení před soudem [písm. d) téhož ustanovení]. Žalovaný pouze obecně

uvedl, že žalobce nesplňuje podmínky pro udělení humanitárního azylu, protože jej lze udělit pouze výjimečně a na jeho udělení není právní nárok. To však není na místě, neboť z rozhodnutí nelze seznat, zda žalovaný v úplnosti soustředil podklady, které by mu umožnily správně rozhodnout, a zda rozhodnutí není s těmito podklady v logickém rozporu. Vadou zatížil řízení i krajský soud, neboť nepřihlédl k tomu, že žalobce neovládá český jazyk (což oznámil již ve správním řízení), a zaslal mu výzvu, které žalobce neporozuměl. V domnění, že jsou splněny zákonné podmínky, pak soud nenařídil jednání a rozhodl v nepřítomnosti žalobce.

Žalobce proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Požádal též o to, aby jeho kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek s ohledem na to, že se v ČR již zcela stabilizoval, považuje ji za druhý domov a v zemi původu již vlastně nikoho ani nemá; tato žádost se však – s ohledem na zamítnutí kasační stížnosti – stala bezpředmětnou.

Kasační stížnost je částečně nepřípustná; ve zbytku pak není důvodná.

Ve své první námitce žalobce zpochybnil závěry soudu a žalovaného ve vztahu k neudělení humanitárního azylu: domnívá se, že tento výrok není dostatečně podložen shromážděnými podklady, ba dokonce že z nich nevyplývá. Podobnou námitku uplatnil žalobce už v žalobě („*správní orgán na podkladě shromážděných důkazů nesprávně posoudil skutkový stav věci*“), s tím rozdílem, že tehdy napadal všechny výroky, zatímco nyní námitku směřuje jen proti aplikaci § 14 zákona o azylu. Stejně jako v žalobě, je však i v kasační stížnosti tato námitka tak obecná, že ji nelze přezkoumat: nelze ji totiž vůbec považovat za řádně uplatněný důvod kasační stížnosti, jak jej vymezuje ustanovení § 103 odst. 1 soudního řádu správního. Jednou ze zvláštních náležitostí kasační stížnosti (§ 106 odst. 1 s. ř. s.) je i označení důvodů, pro něž žalobce napadá rozhodnutí krajského soudu – tzv. stížních bodů. Stížní bod musí zpravidla zahrnovat jak skutkové, tak právní důvody, pro něž žalobce považuje rozhodnutí soudu za nezákonné. Důvody uvedené v § 103 odst. 1 s. ř. s. jsou však jen obecnými kategoriemi, které musí žalobce v kasační stížnosti naplnit konkrétním a jedinečným obsahem, tedy vylicit, k jakým konkrétním vadám došlo podle jeho názoru v řízení před správním orgánem či před soudem, jakými blíže určenými vadami trpí podle něj rozhodnutí soudu, v čem přesně spatřuje žalobce nesprávné posouzení právní otázky soudem apod. Pouhá paragrafová či slovní citace, případně parafráze, některého zákonného ustanovení – v případě žalobce ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1, § 46 a § 47 odst. 3 správního řádu (č. 71/1967 Sb.) – tak jako stížní bod neobstojí. Žalobce sice stejně jako v žalobě mlhavě naznačil, že správní orgán neměl pro své rozhodování dostatek podkladů, ovšem ani v kasačním řízení nenabídl soudu žádné konkrétní námitky proti postupu správního orgánu, kterými by se soud mohl zabývat – tedy ani příkladmo neuvedl, o jaké podklady by rozhodování mělo být doplněno a v čem vlastně spočívá výjimečnost jeho situace, v níž spatřuje důvod hodný zvláštního zřetele potenciálně vedoucí k udělení humanitárního azylu. Takto nekvalifikované tvrzení není stížním bodem, jak jej má na mysli § 103 odst. 1 s. ř. s., nýbrž tzv. jiným důvodem podle § 104 odst. 4 s. ř. s. Opírá-li se kasační stížnost o takový důvod, je v této části nepřípustná (§ 104 odst. 4 s. ř. s.).

K věcnému přezkoumání tak zbývá pouze námitka, podle níž krajský soud zkrátil žalobce na jeho právech tím, že mu zaslal výzvu v češtině, ačkoli věděl, že žalobce češtinu neovládá; té však Nejvyšší správní soud nepřisvědčil. Žalobce patrně naznačuje, že mu soud měl ustanovit tlumočníka (§ 18 odst. 2 o. s. ř.): jinak by totiž nebylo možno zajistit, aby soud komunikoval se žalobcem jinak než v češtině. Ustanovit účastníku tlumočníka je však

na místě pouze tehdy, pokud v řízení vyšla najevo taková potřeba. Tato podmínka významně zužuje pomyslnou množinu cizinců vystupujících v řízení před soudy na území České republiky a plyne z ní, že ne ve všech případech, kdy je mateřštinou účastníka řízení jiný než český jazyk (tedy kdy je účastníkem řízení cizinec), je dána povinnost soudu ustanovit takovému účastníku tlumočníka. Tato povinnost vzniká soudu zpravidla tehdy, pokud o to účastník řízení požádá a pokud by pro jazykovou bariéru nemohl účinně obhajovat svá práva v řízení před soudem. Potřeba tlumočníka musí být přitom zcela zjevná a musí z řízení vyplynout sama: není na soudu, aby ze své vlastní iniciativy zjišťoval, zda jsou naplněny podmínky ustanovení § 18 odst. 2 o. s. ř.

Právě řečené platí i tehdy, je-li účastníkem řízení před soudem žadatel o udělení azylu. Tento formální znak účastníka řízení totiž nepostačuje (v tom se řízení před soudem liší od řízení o žádosti o udělení azylu před žalovaným, v němž má účastník řízení ze zákona právo jednat v mateřském jazyce nebo v jazyce, ve kterém je schopen se dorozumět, a žalovaný mu za tím účelem poskytuje bezplatně tlumočníka na celou dobu řízení – § 22 odst. 1 zákona o azylu): naopak je nutné, aby byl naplněn znak materiální, totiž zjevná potřeba tlumočníka právě v konkrétním případě.

V projednávané věci byla žaloba – tj. podání doručené krajskému soudu dne 17. 3. 2004 – sepsána v češtině. Jednalo se o žalobu formulářového typu, tedy s předtištěným textem v češtině. Z takové žaloby obvykle není možno usoudit, zda žalobce ovládá češtinu či nikoli; v žalobcově případě však domněnku o tom, že češtinu ovládá, posiluje ručně psaná a individualizovaná část žaloby, která je rovněž v češtině. V žádosti o udělení azylu, která je založena ve správním spisu, žalobce uvedl, že je schopen se dorozumět v jazyce českém a ruském; není tedy pravdivé jeho tvrzení v žalobě, podle nějž již ve správním řízení oznámil, že češtinu neovládá. Naproti tomu důvody žádosti o azyl sepsal žalobce vlastnoručně azbukou a při konání pohovoru požádal, aby byl pohovor veden v ruštině; z těchto skutečností samotných však ještě nevyplynula potřeba ustanovit žalobci tlumočníka. K tomu by musely být splněny i jiné podmínky, jak byly popsány shora, což se však nestalo.

Žalobce nedal najevo, že je mu v řízení zapotřebí tlumočníka; ani to, že je cizincem, o této potřebě nutně nevypovídá. Žalobce se mýlí, pokud se domnívá, že potřeba tlumočníka vychází najevo automaticky již v okamžiku, kdy je soudu doručeno podání v cizím jazyce. Soudy, stejně jako ostatní státní orgány na území České republiky, jednají v češtině; v jejich povinnostech ani možnostech není zajišťovat účastníkům řízení automaticky komfort úřední komunikace v jejich mateřském jazyce. Pokud se cizinec rozhodne žít na území státu, jehož jazyk není jeho jazykem mateřským, musí být srozuměn s tím, že komunikace s orgány státní moci, zejména písemná, bude probíhat právě v tomto jiném jazyce. Zvláště za situace, kdy cizinec podá jakoukoliv písemnou žádost a předpokládá písemný kontakt s orgány, které o ní rozhodují, je v jeho vlastním zájmu dbát svých práv a dát najevo, že je mu v řízení třeba tlumočníka; to ale žalobce neučinil.

Žalobce se svými námitkami tedy neuspěl. Jelikož v řízení o kasační stížnosti nevyšly najevo žádné vady, k nimž je nutno přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl

úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly.

P o u ě n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. října 2006

JUDr. Marie Žiškova
předsedkyně senátu